

SPIEGELT, INSPIREERT, SCHUURT

Stel,

magazine

**LIEFDE: BEPERKT
HOUDBAAR?**

ALTIJD TE LAAT
verzin een betere smoes

**LEVEN
MET VERLIES**

EEUWIG JONG
#not

**'WE ZIJN
BLOKJES
IN DE TIJD'**

Kunstenaar Maarten Baas

Tijd

Stel,

magazine

NR. 3

INHOUD

10

TRAILRUNNEN

De sport van Willem Sterk

02

REDACTIE

04

ALS JE IEMAND VERLIEST

Interview

16

'N TYDSTIP LOS VAN TYD

18

LIEFDE:

BEPERKT HOUDBAAR?

22

MOMENT

Fotoserie

29

OP NAAR DE DERTIG

Column

30

TIJD VOOR JEZELF:

HOE DAN?

38

LOF VAN HET

ROMMELIGE LEVEN

52

PREDIKER:
PESSIMIST OF REALIST?

56

MET DE ZON MEE LEVEN

Interview

62

DE ZIN VAN KERKGANG

70

EEN OGENBLIK
VOOR DE TIJD

Essay Joke Hermesen

76

STILSTAND ALS
VOORUITGANG

Column

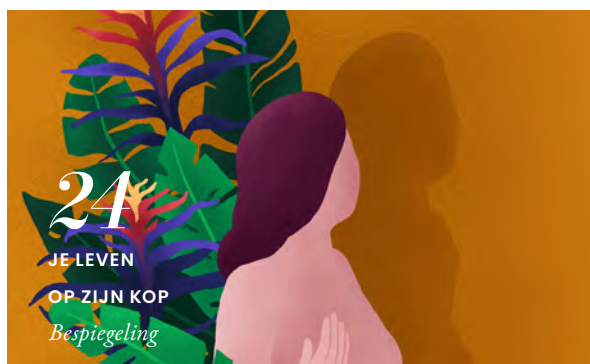
78

GADGETS

80

ALTIJD TE LAAT

Column

TIJD

Het favoriete *redactie*

Weinig is kostbaarder dan tijd. Het is een van de mooiste dingen die je een ander kunt geven. Eigenlijk is het met tijd net als met alle zaken die schaars zijn: juist de beperktheid ervan bepaalt de waarde en maakt dat je er zuinig mee omgaat.

Zou dit besef sterker worden naarmate je ouder wordt? Voor mij geldt dat wel. Het gevoel van eindigheid gaat zwaarder wegen en tegelijk leer je om kieskeuriger te worden hoe je je tijd wel of niet besteedt. Tijd is prioriteit.

In deze editie van *Stel*, komt het thema 'tijd' op allerlei manieren aan de orde. Kunstenaar Maarten Baas laat zien hoe hij de tijd een plaats geeft in zijn werk. Rienke vertelt hoe ze kort na haar huwelijk haar man verloor. Romhild beschrijft wat het met hem deed om vader te worden. Gerda vertelt over haar leven in Afrika en Willem over zijn hobby trailrunnen. Tijd blijkt op alle facetten van het leven invloed te hebben. En dat spiegelt, inspireert en schuurt.

Al met al biedt dit magazine een veelzijdige blik op de klok. Neem gerust de tijd.

Marja Verhoeve
HOOFDREDACTEUR

Marja Verhoeve
hoofdredacteur | 'Elk moment
waarop ik geen druk van iets
moeten ervaren'

Geertje Bikker
eindredacteur | 'Half
tien 's avonds: tijd voor een
boek'

Hermen Dekker
beeldredacteur | 'Een slow start
met een goede cappuccino'

Willem Maarten Dekker
*redacteur, theoloog en
predikant* | 'Het moment
waarop het stil is'

Eline van Vreeswijk
redacteur | 'Het moment dat
ik heerlijk een rondje loop
richting de IJssel'

Blijf
VERRAST
met **STEL,**
MAGAZINE

SPIEGELT, INSPIREERT, SCHUURT

VOLG STEL, MAGAZINE OP
INSTAGRAM: @STELMAGAZINE OF
OP TWITTER: STELMAGAZINE

Tekst: Marja Verhoeve

Beeld: Hermen Dekker, Maarten Baas - maartenbaas.com

‘WE ZIJN MAAR BLOKJES IN DE TIJD’

Verbrande meubels als kunstwerk: een gewaagd afstudeerproject maakte Maarten Baas in één klap wereldberoemd. Zijn ontwerpen staan inmiddels in de winkels van Louis Vuitton, het Rijksmuseum en de woning van Brad Pitt. ‘Ik wil surfen op de golven van de tijd.’

Tekst: Arjan Markus
Beeld: Shutterstock

Prediker: *pessimist of realist?*

‘Er is niets nieuws onder de zon.’ ‘Voor alles is een tijd.’ Gevleugelde uitspraken die hun oorsprong vinden in het bijbelboek Prediker. Wat hebben we vandaag aan de vaak ontvullende teksten van deze schrijver?

Het leven bestaat uit een aaneenschakeling van tijden en gelegenheden. Je hebt een periode van scholing en studie, gevolgd door de jaren dat je werkt. Er is een tijd om hard te zwoegen en een tijd om rustiger aan te doen. Er zijn verdrietige en vrolijke momenten.

Prediker schrijft daar uitgebreid over. ‘Voor alles wat gebeurt is er een uur [vastgesteld tijdstip], een tijd [juist moment] voor alles wat er is onder de hemel.’ (3:1, NBV) Daarna volgt een prachtig gedicht.

TURN, TURN, TURN

Het gedicht van Prediker is een klassieke popsong geworden in het nummer ‘Turn, Turn, Turn’. Het werd een hit in de uitvoering van de Amerikaanse folkrockgroep The Byrds (1965).

*To everything (turn, turn, turn)
There is a season (turn, turn, turn)
And a time to every purpose,
under heaven.*

*A time to be born, a time to die
A time to plant, a time to reap
A time to kill, a time to heal
A time to laugh, a time to weep.*

(...)

*A time to gain, a time to lose
A time to rend, a time to sew
A time for love, a time for hate
A time for peace,
I swear it's not too late.*

In dit nummer klinkt het gedicht van Prediker als een geruststellend liedje. Alles heeft z'n tijd, het komt goed. Maak je niet druk. In de spannende periode van de nucleaire wapenwedloop van de Koude Oorlog, toen het nummer een hit werd, was dat een troostende gedachte. Het gedicht komt zo dicht in de buurt van de te-

geltjeswijsheid ‘Na regen komt zonneshijn’.

NIET WETEN HOELAAT HET IS

Alleen heeft Prediker een hekel aan tegeltjeswijsheden. Zijn gedicht over tijd is helemaal niet geschreven ter geruststelling. Ja, alles heeft zijn tijd en voor mensen is het belangrijk om te weten wanneer het de juiste tijd voor iets is. Dat moet je weten om het leven onder controle te kunnen houden. Wat is het moment om actief op zoek te gaan naar een levenspartner, wanneer is het tijd voor een carrièrestap of om op zoek te gaan naar een nieuwe baan?

Mensen ploeteren wat af om van het leven wat te maken en de controle te houden. Maar wat heb je aan dat ploeteren? (3:9) Dat is een vraag die Prediker vaak stelt. Zijn antwoord is: je hebt er eigenlijk niets aan, want je kunt het leven toch niet beheersen en doorgronden. Volgens Prediker weten jij en ik vaak níét hoe laat het is en wat het juiste tijdstip is voor iets.

GOD GEEFT ALLES EEN TIJD

God heeft alles een goede plaats in de tijd gegeven en Hij heeft ‘de mens inzicht in de

SCAN DE QR

en luister naar
‘Turn, Turn, Turn’

tijd gegeven'. (3:11) Zo is dat wat misleidend vertaald in de NBV. In het Hebreeuws staat er: God heeft de mens 'eewigheid' in het hart gegeven, dat wil zeggen: een besef van duur, van samenhang. Maar, zegt Prediker dan, toch kan de mens het werk van God niet doorgronden. Dat heeft iets van een kwelling, die ons mensen door God is opgelegd.

Misschien dat je daar anderhalf jaar geleden je schouders over had opgehaald. Natuurlijk weten wij niet alles, maar we weten heel veel wel. Je vertrouwd op onze kennis, onze modellen en berekeningen. Wij leven in een cultuur waarin de gedachte dominant is dat het leven maakbaar is en dat alleen jijzelf verantwoordelijk bent voor je succes. Maar vandaag de dag ben je misschien toch eerder geneigd om Prediker gelijk te geven. Eén virus laat zien hoe beperkt onze controle is en hoe onvolledig onze kennis.

LEVENSKUNST

Je kunt Prediker beter maar serieus nemen. Wij weten lang niet alles. Het is onverstandig om de zekerheid van je leven helemaal te willen bouwen op wat wij weten. Controle hebben is een illusie. Voor alles is er een juis-

'Een mens heeft eeuwigheid in het hart

te tijd, zegt Prediker, maar niemand weet wat komen zal. Een mens weet niet eens wanneer zijn tijd gekomen is. (8:6-8; 9:12) God legt een orde op aan de dingen. Een orde die wij niet begrijpen. Een orde die oneerlijk is, die soms op wanorde lijkt. (8:16-17) Het leven is voor Prediker daarom uiteindelijk zinloos, of, zoals hij het zegt in de NBV-vertaling: lucht en leegte. Het leven heeft iets absurds.

Dat klinkt misschien deprimerend, maar het is ook wel realistisch. Het past bij het levensgevoel van onze tijd. Wij weten meer dan ooit over alles wat er in de wereld gebeurt. Natuurlijk gebeuren er veel mooie dingen. Maar er is ook heel veel kwaad. En wat mensen doen is soms absurd.

Hoe moet je daarmee leven? Prediker adviseert je om te accepteren dat het leven iets absurds heeft. Hij zegt vervolgens dat je moet genieten van het goede dat er ook is. Levenskunst is dat je ontspannen omgaat met onzekerheden en de zinloosheid van veel dingen en dat je geniet van het goede dat je overkomt. Dat is een geschenk van God. Geniet van eten en drinken, van jeugdigheid en goed gezelschap, want het leven is voorbij voor je het weet.

ZOEKEN NAAR ZIN

Predikers levenskunst vind ik zelf nog niet zo gemakkelijk in praktijk te brengen. Diep vanbinnen heb ik toch het verlangen naar een zinvolle samenhang van de dingen. Om nou zomaar te accepteren dat het leven absurd is ... Als je Prediker leest, zie je tussen de regels door dat hij daar zelf ook erg veel moeite mee heeft. Hij blijft maar herhalen dat er zoveel oneerlijk is, zoveel onrecht dat niet rechtgezet wordt.

Zelf ben een gelovig mens. Niet dat geloven in God altijd gemakkelijk is, maar als het gaat om samenhang en zin, dan moet je daarvoor toch ook juist bij God zijn?

Volgens Prediker moet je ontzag hebben voor God. (3:14-15) Dat betekent bij hem: ontzag voor God die onkenbaar is: een ondoorgroendelijk mysterie. Prediker heeft kritiek op mensen die veel van God weten en voor wie het leven simpel in elkaar zit. Zoals in het bijbelboek Spreuken, waar de orde in de wereld duidelijk is: God belooft de goeden en straft de slechten. In het echte leven is dat echter meestal niet zo. (8:12-14) Dat is juist wat het leven zo absurd en zinloos maakt. Daarmee heeft Prediker zeker een punt.

Onder christenen vandaag zijn er ook die heel veel menen te we-

STEL,

BEELDSCHERMKERK

Tekst: Geertje Bikker

Beeld: Hermen Dekker, Carla Manten

Door de coronacrisis kreeg ook de kerkgang een knauw. De vertrouwde invulling van de zondag stond opeens op losse schroeven. Thuis maandenlang via een scherm naar een kerkdienst kijken: wat doet dat met een mens? Drie verhalen uit de praktijk, met als gemene deler het gemis van de gemeenschap.

‘TWEË PREKEN WAS TE VEEL’

‘Voor ons is de zondag een bijzondere dag. Een feestdag, ook. We hebben na de ochtenddienst bijvoorbeeld altijd zelfgemaakte taart bij de koffie. Het karakter van de zondag is door de lockdowns niet veranderd, maar de invulling wel. Het was altijd een dag met, naast de kerkdiensten, veel activiteit en ontmoetingen. Voor je het wist was het twee uur. Door de lockdowns raakten we uit dat ritme. Het werd vooral een luie dag. Dat kwam ook wel doordat onze kinderen best moe waren van hele dagen online lessen volgen. Op zondag hadden ze echt behoefte aan rust.

Toen de online diensten vorig jaar maart begonnen, waren we aardig fanatiek. Een kwartier van tevoren zaten we ’s morgens al aangekleed op de bank klaar. Dat hebben we niet lang volgehouden. Later kwamen de oudsten soms net voor de dienst begon naar beneden hollen. Maar in principe keken we elke zondag met het hele gezin naar de morgendienst in onze PKN-gemeente in Rotterdam-Zuid. Dat is een heel gezelschap, want de vriend van onze oudste dochter was er vaak ook bij. De jongste was er wel bij, maar was vaak wat aan het spelen.

Samen naar de middagdienst kijken: dat lukte niet. We merkten dat de kinderen niet de energie hebben om twee keer op een zondag online naar een pittige preek te luisteren. Als alternatief keken we vaak naar een programma van de EO, of naar een aflevering van EO Metterdaad. Iets toegankelijk, maar wel met een boodschap. Het liefst wilden we dat ze allemaal meekijken, maar dat gebeurde niet altijd. We zijn best positief over hoe het is uitgekapt met de online diensten. Wij konden ons goed concentreren, en de kinderen ook. Een van hen ging heel dicht bij het beeldscherm zitten om niets te missen. Een voordeel van samen thuis naar een dienst kijken is dat het gemakkelijker is om met de kinderen door te praten over de preek. Op een gewone zondag is er altijd best veel drukte en afleiding. Na de kerk praat je nog wat na, of je gaat ergens op bezoek. Dan kost het soms best moeite om het nog eens over de dienst te hebben. Dat ging nu als vanzelf. Een van onze dochters stelde wel eens voor om na de kerkdienst te luisteren naar een lied dat ze mooi vindt. Dat deden we dan. Zo verlengden we de dienst zelfs als het ware.

We zijn als gezin door deze periode meer op elkaar betrokken geraakt. Dat hebben we als positief ervaren. Daar staat tegenover dat we de contacten in de gemeente erg misten. De kinderen ook, trouwens. Voor hen is een belangrijke reden om naar de kerk te gaan dat ze daar hun vrienden ontmoeten.’

De zondag werd een luie dag

Maurice en Margreet Isendoorn

46 en 44 jaar
met vijf kinderen tussen de 4 en 20 jaar

Tekst: Geertje Bikker
Beeld: Red Vitamine

Altijd TE LAAT

Sommige mensen zijn altijd (te) laat. Ik weet er alles van. Hoe ik ook mijn best doe, ik raak steevast in tijdnood. Zelfs bij een afspraak met de kaakchirurg kom ik op het laatste nippertje binnenzeilen.

‘De trein wacht niet,’ zei m’n moeder vroeger, als ik weer eens te laat uit bed was gestapt. Dat wist ik natuurlijk ook wel. Maar het idee om totaal bezweet, door het harde fietsen, aan de dag te beginnen was niet afschrikwekkend genoeg om me eerder in beweging te brengen.

Waardoor dat komt: altijd te laat zijn? Het is in ieder geval geen kwestie van nonchalance. Ik vind te laat komen heel vervelend. Het voelt als falen. Dus ervaar ik voorafgaand aan vrijwel alle afspraken buiten de deur een zekere stress. Maar

tegelijkertijd lukt het maar zelden om royaal op tijd op de plaats van bestemming aan te komen.

Dat heeft natuurlijk met planning te maken. En dan vooral met optimisme over het aantal klusjes dat je in een bepaalde tijd meent af te kunnen werken. Denk aan: een waterflesje vullen, toch nog even koffie zetten, controleren of de strijkbout wel uit is, voor de zekerheid nog een keer naar de wc en vervolgens ontdekken dat de benzinetank bijna leeg is. Al die dingen doen: dat red je dus niet in een kwartier, zo blijkt. Je bent zo een halfuur verder.

In theorie weet ik wel wat zou kunnen helpen, in ieder geval een beetje. Mijn valkuil is om op het laatste moment nog van alles aan te pakken. Die dingen zou ik eerder moeten doen. De avond van tevoren kleren klaarleggen, m’n telefoon opladen en m’n tas klaarzetten. Maar voor mij werkt dat niet als de urgentie ontbreekt. Hoe kun je nu een dag van tevoren al inschatten in welke jurk je je de volgende dag het meest happy voelt?

Wat ik als eeuwige laatkomer misschien nog wel het meest ergerlijk vind aan mijn gedrag is dat ik dan ook nog een smoes te berde ga brengen. Als-of iemand daarop zit te wachten. Je kunt beter gewoon sorry zeggen en er verder geen drukte over maken. En vooral ook niet beloven dat je er de volgende keer wel op tijd bent. Ze zien je aankomen.

... JE MOET OP
TIJD VERTREKKEN

AAN HARDLOPEN
HEB JE NIETS ...

EERDER NAAR
BED, GA GEWOON
EERDER NAAR BED

Stel,

magazine

Coverbeeld

Kunstenaar-designer Maarten Baas wil 'surfen op de golven van de tijd'. De foto is gemaakt in de werkplaats van Baas in Den Bosch.

Vormgeving

Red Vitamine

Redactie

Geertje Bikker
(eindredactie),
Hermen Dekker
(beeldredactie),

Willem Maarten Dekker,
Marja Verhoeve-Meeuse
(hoofdredactie),
Eline van Vreeswijk

Illustraties

Amy Dekker,
Pien van Wetten

Drukkerij

Veldhuis Media, Raalte

Fotografie

Maarten Baas, Amy Dekker,
Hermen Dekker, Maarten van
Houten, Carla Manten, Frank
Tielemans, eigen foto's, Bang
& Olufsen, Bird Buddy, Getty
Images, LEGO, Lenova,
Pexels, Rawpixel, Safespace,
Shutterstock, Sony, Twenty20,
uitgeverij Groen, Unsplash

Uitgeverij

Groen, onderdeel van
Royal Jongbloed
@tf@uitgeverijgroen
@tf @stel.magazine

Medewerkers

Ilse Brandemann, Annemarie van Heijningen-Steenbergen,
Joke J. Hermsen, Maria de Jong-de Kruijf, Abel Korevaar,
Arjan Markus, Romhild Ruitenbergh, Alfred van de Weg,
Theo W.A. de Wit, Hannah Zandbergen

**SPIEGELT
INSPIREERT
SCHUURT**

€9,99